

wellicht een weinig naderen door het genoemde sociale werk.

In aansluiting hierop volgde een voordracht van den heer J. E. Grevers over:

HET NUT EENER TANDHEELKUNDIGE KLINIEK.

Mijn voorganger heeft U onderhouden over de taak eener „plaatselijke tandheelkundige vereeniging” en zich bepaald tot het in het licht stellen van het nut dat eene plaatselijke Vereeniging hebben kan voor de deelnemers zelve; het aan mij overlatende om aan te toonen, welk nut eene kliniek, zooals door U is gesticht, hebben kan voor de wetenschap en de praktijk in het bijzonder zoowel als in het algemeen.

Wij laten thans buiten bespreking het doel dezer kliniek; in den breedte is deze in de statuten omschreven: vermelden echter terloops, dat het doel is nuttig te zijn voor de lijdende menschheid.

Doch het wil mij toeschijnen, dat het socialistisch denkbeeld dat hier, bij de stichting dezer kliniek heeft voorgezeten, niet en uitsluitend mag worden nagejaagd of in praktijk gebracht; maar dat daarnaast ook plaats moet zijn voor een ander en niet minder verheven ideaal, en wel deze, de vergaarde kennis en opgedane ervaring den ambtbroeders deelachtig te doen worden.

Alvorens mijn eigenlijk onderwerp ter hand te nemen, zij het mij veroorloofd, van deze plaats een woord van welverdiende hulde te brengen aan hen, die het stichten van deze kliniek hebben mogelijk gemaakt, en door deze daad

tastbare bewijzen hebben gegeven collegialiteit en solidariteitsgevoel te bezitten. Daarom een eeresaluut aan de stichters dezer kliniek.

Vragen wij thans, welk nut *deze* kliniek stichten kan en niet, zooals in den oproepingsbrief staat vermeld, „het nut eener tandheelkundige kliniek”.

Dan is ons antwoord „veel en velerlei”.

Zoo ergens, dan is het hier de plaats waar voor de praktijk en onze wetenschap veel goeds en schoons kan worden gewrocht. Hier mag gedaan worden, wat aan klinieken, ingericht voor onderwijs, verboden moet zijn. Hier is de plaats, waar naar de deugdelijkheid van nieuwe methodes en nieuwe middelen naspeuringen en met deze proefnemingen kan en mag worden gedaan. Immers, het zijn hier bevoegden, die hier werkzaam zijn, en niet personen, die nog eerst het A B C van ons beroep moeten leeren en voor wie als eerste vereischte geldt, dat zij zich beproefde methodes eigen maken, waarop later kan worden voortgebouwd. Voor deze laatste is, in hunne leerjaren, niets nadeeliger dan zich met nieuwigheden, waarvan de deugdelijkheid nog door den tijd moet worden aangetoond en bewezen, bezig te houden. Zij kunnen zich dan later onmogelijk wennen aan rustig en stelselmatig werken; een eerste vereischte toch voor het verrichten van de subtiële tandheelkundige bewerkingen.

Het komt mij voor, dat eene kliniek, waaraan de medewerkers bevoegden collega's zijn een ideaal is, waarvan een kracht moet uitgaan, die niet anders dan heilzaam werken zal.

Over hoe vele duistere punten kan deze kliniek niet licht ontsteken? Waar kan men betere en meer betrouwbare statistieken opmaken en verwachten dan juist hier? Immers

daar het bevoegden, ter-zake-kundigen zijn, die hier arbeiden, strekt ons ter waarborg voor betrouwbaarheid.

Door verdeeling van arbeid zal men in deze kliniek in staat gesteld zijn, zich aan de oplossing van vraagstukken te wijden, die voor andere en in het bijzonder voor één individu onuitvoerbaar zoude blijken.

En welk een arbeidsveld doemt zich dan niet voor ons op? Behoef ik U, M. H. de onderwerpen één voor één aan te wijzen? Waarlijk zij zijn voor het grijpen!

Nemen wij, onder de vele, de diagnostiek der pulpa-aandoeningen. Zooals U bekend is, worden de verschillende vormen, waaronder pulpitis zich voordoet, als even zoo vele gevolg toestanden beschouwd van een oorspronkelijk uitgangspunt n.l. infectie. Daartegenover staat een andere opvatting, die ieder der verschillende vormen van pulpitis wil opgevat hebben als een eenheid. Bijv. eene pulpitis acuta purulenta is niet een gevolg of liever het uitvloeisel of overgang van een voorafgegaan irritatio of hyperaemia pulpae of pulpitis superficialis in eene pulpitis acute purulenta, doch zij is dit volgens deze, sui generis.

Inderdaad een belangrijk en niet minder moeilijk vraagstuk en wie zal hier een beslissing durven nemen zonder een voorafgegaan onderzoek? Bovendien is deze vraag niet zoo eenvoudig op te lossen, daartoe wordt een zeer nauwgezet onderzoek vereischt; de gebruikelijke onderzoekings-methode zijn hier ten eenenmale ontoereikend. En welke zijn die gebruikelijke onderzoekings-methode? De patient wordt ondervraagd naar den zetel en den aard van de pijn en hoelang zij reeds bestaat, vervolgens wordt een physisch onderzoek ingesteld, min of meer uitgebreid, en uit de zoo verkregen en verzamelde gegevens wordt de

diagnose vastgesteld. In de gunstigste gevallen wordt dan na de verwijdering van den tand het cavum dentis geopend en de diagnose getoetst aan den toestand waarin zich de pulpa bevindt.

Met alle eerbied voor de groote kennis die er in schuilt om aan een uit het cavum dentis gepraepeerde pulpa makroskopisch uit te maken of de gestelde diagnose juist was, meen ik toch dat dit niet de korrekte manier is en allerminst op den naam van wetenschappelijk aanspraak kan maken.

Uitwendige beschouwing alleen kan niet voldoende zijn, en onmogelijk is daaruit op te maken welke veranderingen in het pulpaweefsel hebben plaats gevonden. Daartoe wordt meer vereischt. Hier wordt een mikroskopisch zoowel als een bacteriologisch onderzoek gebiedend noodig.

Zulk een nauwgezet onderzoek, komt mij voor, zal eerst op een kliniek als deze tot zijn recht kunnen komen. Een stelselmatig onderzoek waarvan de uitkomsten nauwkeurig worden opgeteekend en de gestelde diagnose met de gegevens moet dan later getoetst worden aan de mikroskopische bevindingen. Wanneer nu alles behoorlijk getabuleerd is, dan, zoo geloof ik, zou er voor de praktijk en niet minder voor de theorie veel goeds uit kunnen voortkomen.

In deze richting zijn elders reeds stappen gedaan, evenwel is gebleken dat dit door één persoon buitengewoon moeilijk uit te voeren is. Vandaar dat ik mij veroorloof dit onderwerp onder uwe aandacht te brengen en U tevens een schema van vragen aan te bieden welke tot richtsnoer zou kunnen dienen bij het onderzoek. Wanneer nu nog iemand gevonden kon worden die zich met het mikrosko-

pisch onderzoek wil belasten, dan zal het hier bovengenoemd vraagstuk, kans hebben te worden opgelost.

Vergeef mij M. H. dat ik wat lang bij dit onderwerp heb stilgestaan, mijne bedoeling was U een voorbeeld aan de hand te doen, laat mij zeggen, U met een practisch geval duidelijk te maken op welke wijze deze kliniek nuttig zoude kunnen werken, hoe aan de eene kant de lijdende menscheid gebaat en aan de andere kant de wetenschap gediend wordt.

Ik meen hiermede genoeg te hebben gezegd en tevens het goed recht van het bestaan van deze kliniek te hebben aangetoond; de grondslag waarop deze kliniek is ontworpen is gezond, hecht en sterk, de bouwstoffen zijn onderzocht en deugdelijk bevonden, het cement dat de verschillende deelen moet verbinden overtreft die van R o s t a i n g want zij draagt het fabrieksmerk W i t t h a u s .

Met zulke gegevens in handen daar is geen ziensergave noodig om een voorspoedig, lang en nuttig leven aan deze kliniek te kunnen voorspellen.

Dat zij zoo!

Beide voordrachten werden met applaus begroet.

De eerste spreker ontving bij monde van den waarnemenden voorzitter den dank der vergadering.

Den heer J. E. G r e v e r s werd dank betuigd voor zijn rede door den voorzitter, den heer C. H. W i t t h a u s .

Hierna demonstreerde de heer L. F r a n k zijn methode tot plaatsen van een kunstkroon op een molaar wortelstomp benevens een methode om carborundumsteentjes in alle vormen te maken.

De heer J. S t a r k G z n. stelde hierna 2 patienten voor, broeder en zuster. De jongeling 18 jaar oud was nog in

het bezit van de temporaire I_2 s.s. I_2 s.d. Canini Superiores, Incisivi et canini inferiores benevens M_2 i.s. en bij het meisje (16 jaar oud) waren nog aanwezig Canini Superiores, Incisivi et canini inferiores. De praemolaren van beide patienten waren nog niet doorgebroken.

Op den vraag van den heer J. E. Grevers of hier bij geval hereditaire Lues in 't spel kon zijn, deelde demonstrator mede dat hij niettegenstaande zijn pogingen dit te weten te komen, geen zekerheid hieromtrent heeft kunnen krijgen.

Vervolgens demonstreerde de heer Scholten eenige gipsmodellen n.l. één waar zich een overtollige tand in den vorm van een molaar bevond op de plaats van I_2 s.s. en één met een overtollige tand ter hoogte van M_2 en M_3 s.d. labiaal. M_1 s.d. was verwijderd.

Ten slotte demonstreerde de heer A. A. Hamer eenige zeer mooie exemplaren van gouden en zilveren gebitplaten welke langs galvanoplastische weg verkregen waren. Vroeger heeft demonstrator reeds een en ander omtrent deze methode medegedeeld in het tijdschrift voor tandheelkunde. Nu deelde hij mede plan te hebben, waarschijnlijk binnen korten tijd, het resultaat van zijn proefnemingen in het tijdschrift te vermelden. Hierna kwam aan de orde de overdracht van het tandheelkundig Jaarboekje.

Besloten werd het Tandheelkundig Jaarboekje vanwege de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging te doen uitgeven en de heer L. Frank nam op zich met een uitgeverfirma één en ander te bespreken en hierover verslag uit te brengen op een volgende vergadering.

De heer L. Frank zal de methode tot het plaatsen dezer kronen publiceeren in het Tijdschrift voor Tandheelkunde.

Circa half elf sloot de voorzitter de vergadering met dankbetuiging aan de heeren, welke de vergadering opge-
luisterd hadden met hun voordracht, demonstratie en mede-
deelingen en aan de gasten voor het bewijs van sympathie
door hun aanwezigheid.

ROTTERDAM, Maart 1902.

De Secretaris,

G. L. VAN DEN HOEK.

Brochure der Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging.

HOE MEN ZIJN TANDEN ONDERHOUDT!

- I. *Door ze goed te reinigen.*
- II. *Door ze flink te gebruiken.*
- III. *Door ze regelmatig aan tandheelkundig onderzoek te onderwerpen.*
- IV. *Door alle zieke tanden vroegtijdig te laten herstellen.*

I. Hoe men zijne tanden reinigt.

De tanden bederven door gisting en rotting van aan tanden vastklevende spijsresten. Met het kauwen van een enkel stuk brood stelt men zijne tanden even goed aan dezen schadelijken invloed bloot, als met het gebruiken van een geheelen maaltijd. Om dus het gevaar voor tandbederf te verminderen en de reiniging te vergemakkelijken, raden wij U:

Eet zoo weinig mogelijk buiten de drie of vier gewone maaltijden daags, vooral geen kleverige, zachte broodjes of koekjes.